

LIETUVOS RESPUBLIKOS
VALSTYBĖS IR SAVIVALDYBIŲ TURTO VALDYMO, NAUDOJIMO IR DISPONAVIMO JUO
ĮSTATYMAS

1998 m. gegužės 12 d. Nr. VIII-729
Vilnius

Nauja įstatymo redakcija:

Nr. [IX-900](#), 2002-05-23, Žin., 2002, Nr. 60-2412 (2002-06-19)

PIRMASIS SKIRSNIS
BENDROSIOS NUOSTATOS

1 straipsnis. Įstatymo paskirtis

1. Šis Įstatymas nustato valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo tvarką bei sąlygas, valstybės ir savivaldybių institucijų įgaliojimus šioje srityje tiek, kiek to nereglamentuoja kiti šio turto valdymo ir (ar) naudojimo bei (ar) disponavimo juo įstatymai.

2. Lietuvos banko turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo tvarką ir sąlygas nustato Lietuvos banko įstatymas.

2 straipsnis. Pagrindinės Įstatymo sąvokos

1. **Turtas** – materialiosios, naterialiosios ir finansinės vertybės.

2. **Ilgalaikis materialusis turtas** – turtas, kuris naudingai eksploatuojamas ilgiau negu vienerius metus, o jo įsigijimo vertė ne mažesnė už Vyriausybės nustatytą vertę.

3. **Trumpalaikis materialusis turtas** – turtas, kuris naudingai eksploatuojamas ne ilgiau negu vienerius metus arba kurio įsigijimo vertė yra mažesnė už Vyriausybės nustatytą ilgalaikio materialiojo turto vertę.

4. **Turto valdymas** – teisė įstatymų nustatyta tvarka daryti turtui fizinį bei ūkinį poveikį.

5. **Turto naudojimas** – naudingųjų turto savybių taikymas naudotojo poreikiams tenkinti.

6. **Disponavimas turtu** – teisė turtą parduoti, kitaip perleisti, taip pat išnuomoti, įkeisti arba kitokiu būdu keisti jo teisinę būklę.

7. **Turto patikėjimo teisė** – valstybės ar savivaldybių institucijos, Lietuvos banko, valstybės ar savivaldybės įmonės, įstaigos, organizacijos teisė savo įstatuose (nuostatuose), taip pat valstybės ar savivaldybės įmonių, įstaigų, organizacijų veiklą reglamentuojančiuose norminiuose aktuose nustatyta tvarka bei sąlygomis valdyti, naudoti valstybės ar savivaldybių perduotą turtą ir disponuoti juo nepažeidžiant įstatymų ir kitų asmenų teisių bei interesų. Kiti juridiniai asmenys valstybės ar savivaldybės jiems patikėjimo teise perduotą turtą valdo, naudoja ir disponuoja juo tiek ir tokia tvarka bei sąlygomis, kaip nustatyta šio Įstatymo 9 ar 11 straipsniuose bei turto patikėjimo sutartyje.

8. **Turto valdytojas** – valstybės ar savivaldybių institucijos, Lietuvos bankas, valstybės ar savivaldybės įmonė, įstaiga ar organizacija ir šio Įstatymo 9 bei 11 straipsnyje nustatytais atvejais kiti juridiniai asmenys, patikėjimo ar nuosavybės teise valdantys, naudojantys valstybės ar savivaldybės turtą ir disponuojantys juo.

9. **Liekamosios medžiagos** – tinkamos naudoti detalės, mazgai, taurieji metalai, brangakmeniai, antrinės žaliavos, statybinės ir kitos medžiagos, liekančios išardžius numatytą likviduoti turtą.

10. **Turto nurašymas** – Vyriausybės nustatyta tvarka įformintas turto išėmimas iš apyvartos ar sandėliavimo vietų, kai šis turtas perleidžiamas ar likviduojamas.

11. **Turto likvidavimas** – Vyriausybės nustatyta tvarka nurašyto turto išvežimas į sąvartyną arba jo sunaikinimas.

3 straipsnis. Valstybės turto sandara

1. Valstybės turtas gali būti:

- 1) ilgalaikis materialusis;
- 2) nematerialusis;
- 3) finansinis;
- 4) trumpalaikis materialusis.

2. Valstybės ilgalaikis materialusis turtas yra:

1) žemė, vidaus vandenys, miškai, parkai ir kiti nekilnojamieji daiktai, išskyrus tuos, kurie nuosavybės teise priklauso fiziniams ir juridiniams asmenims;

2) žemės gelmės, taip pat valstybinės reikšmės vidaus vandenys, miškai, parkai, keliai bei kilnojamosios ir nekilnojamosios kultūros vertybės ir paminklai, jei bet koks šiame punkte išvardytas turtas valstybei nuosavybės teise priklauso įstatymų nustatyta tvarka;

3) Lietuvos bankui, valstybės institucijoms, valstybės įmonėms, įstaigoms bei organizacijoms, savivaldybėms ir šio Įstatymo 9 straipsnyje nustatytais atvejais kitiems juridiniams asmenims patikėjimo teise perduoti pastatai ar jų dalys, statiniai ar įrenginiai;

4) 1990 metų blokados fondo vertybės;

5) kitas ilgalaikis materialusis turtas.

3. Valstybės nematerialusis turtas yra:

1) valstybės vardas;

2) Lietuvos Respublikos heraldikos objektai;

3) teisės į oro erdvę virš Lietuvos Respublikos teritorijos, jos kontinentinį šelfą bei ekonominę zoną Baltijos jūroje;

4) radijo dažnių ištekliai;

5) valstybės institucijų, valstybės įmonių, įstaigų ir organizacijų vardu gauti patentai ir licencijos, taip pat teisės, atsirandančios iš patentų ir licencijų, valstybiniai sertifikavimo ženklai, techniniai projektiniai dokumentai, valstybės valdoma informacija, kurios naudojimą reglamentuoja kiti įstatymai, informacijos apdorojimo programos ir intelektinės veiklos rezultatai;

6) turtinės teisės;

7) kitas nematerialusis turtas.

4. Valstybės finansinis turtas yra:

1) pagal įstatymus ir kitus teisės aktus iš mokesčių, rinkliavų ir kitų įmokų gaunamos valstybės biudžeto, valstybės pinigų fondų pajamos bei kiti piniginiai ištekliai;

2) Lietuvos banko kapitalas;

3) valstybei nuosavybės teise priklausančios vertybiniai popieriai ir turtinės teisės, atsirandančios iš šių vertybinių popierių;

4) valdant, naudojant valstybės turtą ar disponuojant juo gautos grynosios pajamos, kurios neįskaitytos į valstybės biudžetą;

5) reikalavimo teisė į valstybės išduotas paskolas;

6) valstybės įmonių kapitalas;

7) gauta negražintina finansinė parama (lėšos);

8) pajamos, gautos iš skolininkų, kuriems suteikta paskola su valstybės garantija arba kurie paskolas yra gavę valstybės vardu, pagal sutartinius įsipareigojimus;

9) valstybės biudžetinių įstaigų kitos pajamos.

4 straipsnis. Savivaldybių turto sandara

1. Savivaldybių turtas gali būti:

- 1) ilgalaikis materialusis;
- 2) nematerialusis;
- 3) finansinis;
- 4) trumpalaikis materialusis.

2. Savivaldybių ilgalaikis materialusis turtas yra:

- 1) žemė, pastatai ir statiniai, įrenginiai ir kiti nekilnojamieji daiktai, nuosavybės teise priklausantys savivaldybei;
 - 2) vietinės reikšmės kilnojamosios ir nekilnojamosios kultūros vertybės ir paminklai, nuosavybės teise priklausantys savivaldybei;
 - 3) kitas ilgalaikis materialusis turtas.
3. Savivaldybių nematerialusis turtas yra:
- 1) savivaldybių heraldikos objektai;
 - 2) savivaldybės įmonių, įstaigų ir organizacijų vardu gauti patentai ir licencijos, taip pat teisės, atsirandančios iš patentų ir licencijų, sertifikavimo ženklai, techniniai projektiniai dokumentai, informacijos apdorojimo programos ir intelektinės veiklos rezultatai;
 - 3) turtinės teisės;
 - 4) kitas nematerialusis turtas.
4. Savivaldybių finansinis turtas yra:
- 1) pagal įstatymus ir kitus teisės aktus iš mokesčių gaunamos savivaldybių biudžetų pajamos;
 - 2) pajamos iš savivaldybių turto (nuosavybės);
 - 3) baudos, gautos įstatymų nustatyta tvarka;
 - 4) vietinės rinkliavos;
 - 5) savivaldybių biudžetinių įstaigų pajamos už teikiamas paslaugas;
 - 6) pajamos už savivaldybių lėšų likučius einamosiose sąskaitose;
 - 7) pajamos, gautos Vyriausybės nustatyta tvarka paskirsčius lėšas už parduotus ir išnuomotus ne žemės ūkio paskirčiai valstybinės žemės sklypus;
 - 8) valstybės biudžeto dotacijos;
 - 9) kitos įstatymų nustatytos pajamos;
 - 10) gauta negražintina finansinė parama (lėšos);
 - 11) reikalavimo teisė į savivaldybės išduotas paskolas;
 - 12) savivaldybėms nuosavybės teise priklausantys vertybiniai popieriai ir turtinės teisės, atsirandančios iš šių vertybinių popierių;
 - 13) savivaldybės įmonių kapitalas ir grynasis šių įmonių pelnas.

ANTRASIS SKIRSNIS

VALSTYBĖS IR SAVIVALDYBIŲ TURTO ĮGIJIMAS

5 straipsnis. Valstybės turto įgijimo būdai

1. Valstybė turtą įgyja:
 - 1) įstatymų nustatyta tvarka gaudama pajamų iš mokesčių, kitų įmokių ir rinkliavų;
 - 2) gaudama pajamų iš valstybės turto valdymo ir naudojimo;
 - 3) pagal sandorius;
 - 4) paveldėdama turtą;
 - 5) įstatymų nustatyta tvarka paimdama visuomenės poreikiams fizinių ir juridinių asmenų, veikiančių Lietuvos Respublikos teritorijoje, turtą;
 - 6) pagal Vyriausybės nutarimą perimdama savivaldybės turtą, jei šį turtą valstybei nusprendžia perduoti savivaldybės taryba;
 - 7) paimdama savo nuosavybėn lobį;
 - 8) perimdama teismo sprendimu bešeimininkį turtą ir konfiskuojamą turtą;
 - 9) pagal teismo sprendimą perimdama netinkamai laikomas kultūros vertybes;
 - 10) kitais įstatymų nustatytais būdais.
2. Vyriausybė nustato Konfiskuoto, valstybės paveldėto, į valstybės pajamas paimto ar perduoto turto ir lobių apskaitos, įkainojimo, saugojimo, realizavimo ir grąžinimo tvarką.

6 straipsnis. Savivaldybių turto įgijimo būdai

- Savivaldybė turtą įgyja:
- 1) perimdama valstybės turtą, kuris perduodamas savivaldybių nuosavybėn pagal įstatymus;
 - 2) perimdama valstybei nuosavybės teise priklausančius komunalinio ūkio, inžinerinės infrastruktūros objektus, negyvenamuosius pastatus ar jų dalis, kitą ilgalaikį ir trumpalaikį turtą,

neprivatizuotas gyvenamąsias patalpas su priklausiniais, kai šis turtas perduodamas savivaldybių nuosavybėn pagal Vyriausybės nutarimus ir yra savivaldybės tarybos sutikimas;

- 3) įstatymų nustatyta tvarka gaudama pajamų iš mokesčių, kitų įmokų ir rinkliavų;
- 4) gaudama pajamų iš savivaldybės turto valdymo ir naudojimo;
- 5) pagal sandorius;
- 6) pagal testamentą paveldėdama turtą;
- 7) pagal teismo sprendimą perimdama šeimininkį turtą;
- 8) kitais įstatymų nustatytais būdais.

TREČIASIS SKIRSNIS VALSTYBĖS IR SAVIVALDYBIŲ TURTO VALDYMAS, NAUDOJIMAS IR DISPONAVIMAS JUO

7 straipsnis. Valstybės turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo subjektai

1. Valstybės turto savininko funkcijas įgyvendina Seimas ir Vyriausybė įstatymų ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka.

2. Valstybės turtą patikėjimo teise valdo, naudoja ir juo disponuoja:

1) Lietuvos bankas, valstybės institucijos, įstaigos ir organizacijos, remdamosi įstatymais ir kitais teisės aktais;

2) valstybės įmonės;

3) savivaldybės – šio Įstatymo 10 straipsnyje nustatytais atvejais;

4) šio Įstatymo 9 straipsnyje nustatytais atvejais kiti juridiniai asmenys – pagal turto patikėjimo sutartį.

3. Subjektų, valdančių, naudojančių valstybės turtą ir disponuojančių juo, teises ir pareigas nustato įstatymai, Vyriausybės nutarimai, šių subjektų įstatai (nuostatai) ir šio Įstatymo 9 straipsnio 3 dalyje nustatytais atvejais – turto patikėjimo sutartis.

8 straipsnis. Savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo subjektai

1. Savivaldybių turtą valdo, naudoja ir juo disponuoja:

1) savivaldybių tarybos pagal Vietos savivaldos įstatymą – nuosavybės teise;

2) kitos savivaldybių institucijos, savivaldybės įmonės, įstaigos ir organizacijos – patikėjimo teise bei šio Įstatymo 11 straipsnyje nustatytais atvejais kiti juridiniai asmenys – pagal turto patikėjimo sutartį.

2. Subjektų, valdančių, naudojančių savivaldybių turtą ir disponuojančių juo, teises ir pareigas nustato įstatymai, savivaldybių tarybų sprendimai bei tų subjektų įstatai (nuostatai) ir šio Įstatymo 11 straipsnio 3 dalyje nustatytais atvejais – turto patikėjimo sutartis.

9 straipsnis. Valstybės turto valdymas, naudojimas ir disponavimas juo patikėjimo teise

1. Valstybės turtas patikėjimo teise valdyti, naudoti ir disponuoti perduodamas Vyriausybės nustatyta tvarka, jeigu Lietuvos Respublikos įstatymai nenustato kitaip.

2. Valstybės turtą patikėjimo teise valdo, naudoja ir juo disponuoja valstybės įmonė Valstybės turto fondas, o turtą, kuris Vyriausybės nutarimu neperduotas šiam fondui, – valstybės institucijos, Lietuvos bankas, valstybės įmonės, įstaigos ir organizacijos, taip pat šio Įstatymo 10 straipsnyje nustatytais atvejais savivaldybės.

3. Šio straipsnio 2 dalyje nurodyti subjektai turi teisę priimti sprendimus, susijusius su valstybės turto valdymu, naudojimu ir disponavimu juo, išskyrus sprendimus, susijusius su turto perleidimu kitų asmenų nuosavybėn ar su daiktinių teisių suvaržymu, jei įstatymai nenustato kitaip. Turinti teisę priimti sprendimus dėl valstybės turto perdavimo patikėjimo teise valstybės institucija savo sprendime dėl valstybės turto perdavimo patikėjimo teise turi teisę nustatyti ir kitas patikėto turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo sąlygas.

4. Kitiems juridiniams asmenims valstybės turtas patikėjimo teise gali būti perduotas pagal turto patikėjimo sutartį tik tais atvejais, kai įstatymai jiems priskiria valstybines funkcijas. Sprendimą dėl turto perdavimo patikėjimo teise kitiems juridiniams asmenims priima Vyriausybė. Tokiame sprendime turi būti nurodyta valstybės institucija ar įstaiga, įgaliota sudaryti turto patikėjimo sutartį. Kiti juridiniai asmenys, kuriems valstybės turtas perduotas pagal turto patikėjimo sutartį, negali šio

turto perduoti nuosavybės teise kitiems asmenims, jo įkeisti ar kitaip suvaržyti daiktines teises į jį, juo garantuoti, laiduoti ar kitu būdu juo užtikrinti savo ir kitų asmenų prievolių įvykdymą, jo išnuomoti, suteikti panaudos pagrindais ar perduoti jį kitiems asmenims naudotis kitu būdu. Šis turtas gali būti naudojamas tik įstatymų jiems priskirtoms funkcijoms įgyvendinti. Turto patikėjimo sutartyje gali būti nustatyta ir kitų apribojimų. Turto patikėjimo sutartis pasibaigia Civilinio kodekso nustatytais atvejais. Sutartį sudariusi institucija ar įstaiga privalo atsisakyti patikėjimo sutarties remdamasi Civilinio kodekso 6.967 straipsnio 1 dalies 5 punktu, jei juridinis asmuo (patikėtinis) nebegali įgyvendinti (ar atsisako) valstybinių funkcijų, kurioms įgyvendinti pagal patikėjimo sutartį buvo perduotas turtas. Valstybės institucija ar įstaiga, sudariusi turto patikėjimo sutartį, privalo prižiūrėti, kad sutartis būtų tinkamai vykdoma. Pasibaigus turto patikėjimo sutarčiai, turtą patikėjimo teise valdo, naudoja ir disponuoja juo sutartį pasirašiusi valstybės institucija ar įstaiga, jei Vyriausybė nenustato kitaip.

5. Patikėjimo teisė į perduodamą valstybės turtą atsiranda nuo turto perdavimo patikėjimo teisės subjektui (patikėtinui) ir turto perdavimo–priėmimo akto pasirašymo.

10 straipsnis. Savivaldybėms perduodamo valstybės turto valdymas, naudojimas ir disponavimas juo patikėjimo teise

1. Patikėjimo teise savivaldybės valdo, naudoja ir disponuoja:

1) valstybės turtu, kuris pagal Valstybės turto perdavimo savivaldybių nuosavybėn įstatymą priskirtas savivaldybių nuosavybei, bet dar neperduotas jų nuosavybėn. Jeigu savivaldybė atsisako perimti nuosavybėn jai perduodamą valstybės turtą, Vyriausybės nutarimu šis turtas gali būti perduotas valstybės institucijoms, valstybės įmonėms, įstaigoms ir organizacijoms;

2) valstybės turtu, kuris Vyriausybės nutarimais savivaldybėms perduodamas valstybinėms bei priskirtosioms funkcijoms atlikti;

3) šio Įstatymo ketvirtajame skirsnyje nustatytais atvejais.

2. Jeigu pasikeičia valstybinės ar priskirtosios funkcijos ar jų subjektai, Vyriausybės nutarimu šis turtas patikėjimo teise gali būti perduotas kitiems šio Įstatymo 7 straipsnio 2 dalyje nurodytiems subjektams.

11 straipsnis. Savivaldybių turto valdymas, naudojimas ir disponavimas juo

1. Savivaldybei nuosavybės teise priklausančio turto savininko funkcijas, remdamasi įstatymais, įgyvendina savivaldybės taryba.

2. Kitos savivaldybių institucijos, savivaldybės įmonės, įstaigos ir organizacijos joms patikėjimo teise perduotą savivaldybės turtą valdo, naudoja bei disponuoja juo pagal įstatymus savivaldybių tarybų sprendimų nustatyta tvarka.

3. Kitiems juridiniams asmenims savivaldybės turtas patikėjimo teise gali būti perduodamas pagal turto patikėjimo sutartį savivaldybių funkcijoms įgyvendinti. Sprendimą dėl turto perdavimo patikėjimo teise kitiems juridiniams asmenims priima savivaldybės taryba. Tokiame sprendime turi būti nurodyta savivaldybės institucija ar įstaiga, įgaliota sudaryti turto patikėjimo sutartį. Kiti juridiniai asmenys, kuriems savivaldybės turtas perduotas pagal turto patikėjimo sutartį, negali šio turto perduoti nuosavybės teise kitiems asmenims, jo įkeisti ar kitaip suvaržyti daiktines teises į jį, juo garantuoti, laiduoti ar kitu būdu juo užtikrinti savo ir kitų asmenų prievolių įvykdymą, jo išnuomoti, suteikti panaudos pagrindais ar perduoti jį kitiems asmenims naudotis kitu būdu. Šis turtas gali būti naudojamas tik savivaldybių funkcijoms įgyvendinti. Turto patikėjimo sutartyje gali būti nustatyta ir kitų apribojimų. Savivaldybės institucija ar įstaiga, sudariusi turto patikėjimo sutartį, privalo prižiūrėti, kad sutartis būtų tinkamai vykdoma. Turto patikėjimo sutartis pasibaigia Civilinio kodekso nustatytais atvejais. Sutartį sudariusi savivaldybės institucija ar įstaiga privalo atsisakyti patikėjimo sutarties remdamasi Civilinio kodekso 6.967 straipsnio 1 dalies 5 punktu, jei juridinis asmuo (patikėtinis) nebegali (ar atsisako) įgyvendinti savivaldybių funkcijų, kurioms įgyvendinti pagal patikėjimo sutartį buvo perduotas turtas. Pasibaigus turto patikėjimo sutarčiai, turtą patikėjimo teise valdo, naudoja ir juo disponuoja sutartį pasirašiusi savivaldybės institucija ar įstaiga, jei savivaldybės taryba nenustato kitaip.

4. Patikėjimo teisė į perduodamą savivaldybės turtą atsiranda nuo turto perdavimo patikėjimo teisės subjektui (patikėtinui) ir turto perdavimo–priėmimo akto pasirašymo.

12 straipsnis. Teisė naudoti valstybės vardą ir teisė naudotis Lietuvos Respublikos

heraldikos objektams

Teisė naudoti valstybės vardą ir teisė naudotis Lietuvos Respublikos heraldikos objektams suteikiama įstatymais arba Vyriausybės nustatyta tvarka, jei įstatymai nenustato naudojimosi šiomis teisėmis tvarkos.

13 straipsnis. Valstybės ir savivaldybių turto panauda

1. Valstybės ir savivaldybių turtas gali būti perduodamas panaudos pagrindais laikinai neatlygintinai valdyti ir naudotis valstybines ar savivaldybių funkcijas įgyvendinantiems subjektams. Be to, šis turtas panaudos pagrindais gali būti perduodamas vadovaujantis Vyriausybės nustatytais kriterijais ir tvarka šiems subjektams:

1) viešosioms įstaigoms, veikiančioms pagal Viešųjų įstaigų įstatymą, kai bent vienas iš jų steigėjų yra valstybės ar savivaldybių institucija, arba viešosioms švietimo įstaigoms, turinčioms Švietimo ir mokslo ministerijos leidimus (licencijas) mokyti;

2) labdaros ir paramos organizacijoms bei fondams;

3) visuomeninėms organizacijoms, asociacijoms, asociacijų sąjungoms ir politinėms partijoms;

4) kitiems subjektams, jei tai nustatyta įstatymuose arba tarptautinėse sutartyse.

2. Sprendimą dėl valstybės turto perdavimo pagal panaudos sutartį šio straipsnio 1 dalyje nurodytiems subjektams priima Vyriausybė ar jos įgaliota institucija. Sprendimą dėl savivaldybės turto perdavimo pagal panaudos sutartį šio straipsnio 1 dalyje nurodytiems subjektams priima savivaldybės taryba ar jos įgaliota institucija. Sprendime turi būti nurodytas panaudos sutarties terminas, taip pat gali būti nurodytos kitos panaudos sąlygos. Šios sąlygos privalo būti įrašytos į panaudos sutartį. Vyriausybės įgaliota institucija sprendimus priima Vyriausybės nustatyta tvarka. Savivaldybės tarybos įgaliota institucija sprendimus priima savivaldybės tarybos nustatyta tvarka. Valstybės ar savivaldybės turto panaudos sutartį sudaro valstybės ar savivaldybės turto valdytojas, valdantis valstybės ar savivaldybės turtą patikėjimo teise.

3. Valstybės ar savivaldybės turto panaudos sutartyje turi būti nustatyta pagal panaudos sutartį perduodamo turto naudojimo paskirtis, panaudos gavėjo pareiga savo lėšomis apdrausti gaunamą turtą ir kitos Civiliniame kodekse nustatytos panaudos sąlygos. Panaudos davėjas privalo nutraukti panaudos sutartį, jei panaudos gavėjas nesiverčia veikla, dėl kurios buvo perduotas valstybės ar savivaldybės turtas, ar šį turtą naudoja ne pagal paskirtį. Panaudos gavėjui, pagerinusiui pagal panaudos sutartį perduotą turtą, už pagerinimą neatlyginama.

14 straipsnis. Valstybės ir savivaldybių ilgalaikio materialiojo turto nuoma

1. Sprendimą dėl valstybės ilgalaikio materialiojo turto nuomos gali priimti valstybės turto valdytojas, jei tas ilgalaikis materialusis turtas:

1) neskirtas šalies gynybai ar saugumui užtikrinti;

2) neįtrauktas į privatizavimo programą;

3) nereikalingas valstybės funkcijoms įgyvendinti.

2. Valstybės ilgalaikis materialusis turtas išnuomojamas viešo ar uždaro konkurso būdu, išskyrus atvejus, kuriais ilgalaikį materialųjį turtą išnuomoja ne konkurso būdu:

1) Vyriausybė, vykdydama tarpvalstybinius susitarimus, arba kai toks turtas išnuomojamas užsienio valstybių ambasadoms ar konsulinėms įstaigoms, taip pat tarptautinių organizacijų atstovybėms;

2) valstybės turto valdytojas, kai ilgalaikis materialusis turtas išnuomojamas trumpalaikiam (ne ilgesniam kaip 30 dienų) renginiui (parodai, sporto varžyboms, pasitarimams, seminarams, šventėms, kultūros renginiams ir kitiems) organizuoti.

3. Valstybės ilgalaikio materialiojo turto nuomos ne konkurso būdu tvarką ir sąlygas nustato Vyriausybė.

4. Vyriausybė turi nustatyti nuomos konkurso organizavimo taisykles, kuriose turi būti:

1) viešo (atviro ir uždaro) konkurso taikymo tvarka;

2) reglamentuotos valstybės turto valdytojo pareigos organizuojant nuomos konkursą;

3) pagrindiniai nuomos sutarties reikalavimai ir patvirtinta pavyzdinė nuomos sutartis.

5. Nuomos sutartyje turi būti nustatyti Vyriausybės ar savivaldybės tarybos numatyto dydžio delspinigiai už nuomininko praleistą nuomos mokesčio mokėjimo terminą, jeigu kiti įstatymai nenustato ko kita. Jei nuomos sutartyje delspinigiai nenustatyti, tai nuomininkas moka 0,05 procento dydžio

delspinigius už kiekvieną pavėluotą dieną. Nuomininkui, pagerinusiam išsinuomotą turtą, už pagerinimą neatlyginama.

6. Savivaldybei nuosavybės teise priklausantis ilgalaikis materialusis turtas išnuomojamas savivaldybės tarybos nustatyta tvarka.

15 straipsnis. Valstybės ir savivaldybių turto apskaita, indeksavimas ir ataskaitos apie valstybei ir savivaldybėms nuosavybės teise priklausantį turtą

1. Valstybės ir savivaldybių turto apskaita tvarkoma įstatymų nustatyta tvarka.

2. Valstybės ir savivaldybių ilgalaikio materialiojo turto indeksavimą skelbia bei indeksavimo koeficientą nustato Vyriausybė, atsižvelgdama į vartojimo prekių ir paslaugų kainų indeksą. Valstybės ir savivaldybių ilgalaikis materialusis turtas turi būti indeksuojamas, kai po šio Įstatymo įsigaliojimo dienos vartojimo prekių ir paslaugų kainų indeksas padidėja 1,25 karto, o vėliau – kai po paskutinio indeksavimo šis indeksas padidėja 1,25 karto. Atsižvelgdama į ilgalaikio materialiojo turto rinkos kainą, Vyriausybė atskiroms šio turto rūšims turi teisę taikyti mažesnę už vienetą indeksavimo koeficientą.

3. Vyriausybė turi teisę skelbti valstybės ir savivaldybių ilgalaikio materialiojo turto indeksavimą bei nustatyti indeksavimo koeficientą ir dažniau, neatsižvelgdama į vartojimo prekių ir paslaugų kainų indeksą.

4. Ataskaitą apie visą valstybei nuosavybės teise priklausantį turtą rengia Statistikos departamentas Vyriausybės nustatyta tvarka ir kiekvienais metais iki liepos 1 dienos teikia Vyriausybei bei Valstybės kontrolei. Vyriausybė kiekvienais metais iki rugšėjo 1 dienos, vadovaudamasi šio Įstatymo nuostatomis, privalo pateikti Seimui ataskaitą apie valstybės turtą.

5. Ataskaitą apie savivaldybei nuosavybės teise priklausantį turtą bei patikėjimo teise valdomą valstybės turtą rengia savivaldybės administracija Vyriausybės nustatyta tvarka. Šią ataskaitą savivaldybės administracija teikia savivaldybės institucijoms (tarybai, valdybai, merui, kontrolieriui) ir Statistikos departamentui.

16 straipsnis. Turto įsigijimas valstybės ar savivaldybės reikmėms

Valstybės ar savivaldybių institucijos, valstybės ar savivaldybės įmonės, įstaigos ir organizacijos, vadovaudamosi Viešųjų pirkimų ir kitais įstatymais, įsigyja prekes ir parenka Lietuvos Respublikos bei užsienio subjektus darbams atlikti ir paslaugoms teikti.

17 straipsnis. Valstybės ir savivaldybių turto perdavimas kitų subjektų nuosavybėn

1. Valstybei ar savivaldybėms nuosavybės teise priklausantis turtas kitų subjektų nuosavybėn perduodamas:

1) jį privatizuojant pagal įstatymus;

2) parduodant pastatus ar jų dalis, statinius ar įrenginius užsienio valstybėms jų diplomatinėms ir konsulinėms įstaigoms įkurti, taip pat tarptautinėms organizacijoms jų atstovybėms įkurti;

3) parduodant užsienio valstybėje esantį nekilnojamąjį turtą;

4) parduodant Vyriausybės nustatyta tvarka tarnybines gyvenamąsias patalpas šių patalpų nuomininkams, jeigu patalpos tampa nereikalingos institucijų, valdančių jas nuosavybės ar patikėjimo teise, darbuotojams (tarnautojams) apgyvendinti dėl šių darbo pobūdžio. Tokios tarnybinės gyvenamosios patalpos parduodamos rinkos kaina, atskaičius nuomininko įdėtas lėšas valstybei ar savivaldybei įgyjant šias tarnybines gyvenamąsias patalpas bei jų pagerinimo išlaidas, nuomininko padarytas pagal Civilinį kodeksą;

5) kitais įstatymų nustatytais būdais.

2. Sprendimą dėl šio straipsnio 1 dalies 2 punkte nurodyto turto pardavimo užsienio valstybėms jų diplomatinėms ir konsulinėms įstaigoms įkurti, taip pat tarptautinėms organizacijoms jų atstovybėms įkurti bei sprendimą dėl šio straipsnio 1 dalies 3 punkte nurodyto užsienio valstybėje esančio turto pardavimo priima Vyriausybė. Tokiame sprendime turi būti nurodyta valstybės institucija ar įstaiga, įgaliota sudaryti turto pirkimo–pardavimo sutartį. Parduodamas turtas turi būti įvertintas pagal Turto ir verslo vertinimo pagrindų įstatymą.

3. Savivaldybės turtas savivaldybės tarybos sprendimu gali būti perduotas valstybės arba kitos savivaldybės nuosavybėn, kai yra atitinkamai Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos arba kitos savivaldybės tarybos sutikimas.

18 straipsnis. Valstybės ir savivaldybių turto mainai

1. Pagal mainų sutartį valstybės ar savivaldybių institucijos, valstybės ar savivaldybės įmonės, įstaigos ir organizacijos turi teisę perleisti viena kitai joms patikėjimo teise priklausantį lygiavertį (iki 10 procentų vertės besiskiriantį) ilgalaikį ir trumpalaikį materialųjį turtą, jeigu šis turtas reikalingas valstybės ar savivaldybės funkcijoms įgyvendinti.

2. Pagal mainų sutartį valstybės ar savivaldybės institucijos, valstybės ir savivaldybės įmonės, įstaigos ir organizacijos turi teisę perleisti kitiems juridiniams ir fiziniams asmenims patikėjimo teise valdomą lygiavertį (iki 5 procentų besiskiriantį) ilgalaikį ir trumpalaikį materialųjį turtą, jeigu įsigyjamas pagal mainų sutartį turtas reikalingas valstybės ar savivaldybių funkcijoms įgyvendinti.

3. Sprendimus dėl valstybei ar savivaldybei nuosavybės teise priklausančio ilgalaikio ir trumpalaikio materialiojo turto mainų priima:

1) Vyriausybė arba jos įgaliota institucija – jei bent viena iš mainų sutarties šalių yra valstybės institucija, valstybės įmonė, įstaiga ar organizacija, patikėjimo teise valdanti valstybės turtą;

2) savivaldybių tarybos – jei abi mainų sutarties šalys yra savivaldybių institucijos, savivaldybės įmonės, įstaigos ar organizacijos, patikėjimo teise valdančios savivaldybių turtą, arba jei viena mainų sutarties šalis yra kiti juridiniai ar fiziniai asmenys.

4. Mainomas ilgalaikis ir trumpalaikis materialusis turtas įvertinamas taikant Turto ir verslo vertinimo pagrindų įstatyme nustatytus turto vertinimo metodus, tačiau mainų sutarties šalių turtas turi būti vertinamas tuo pačiu metodu. Mainomo ilgalaikio ir trumpalaikio materialiojo turto vertės skirtumas gali būti atlyginamas, o tais atvejais, kai mainų sutarties šalis pagal šio straipsnio 2 dalį yra kiti juridiniai ar fiziniai asmenys, privalo būti atlyginamas pinigais.

19 straipsnis. Valstybės ar savivaldybių turto investavimas

1. Valstybės ir savivaldybių turto investavimas – tai valstybei ar savivaldybei nuosavybės teise priklausančio turto, kaip įnašo, perdavimas steigiamai viešajai įstaigai, valstybės ar savivaldybės įmonei, taip pat šio turto perdavimas didinant viešosios įstaigos, valstybės ar savivaldybės įmonės arba privataus juridinio asmens kapitalą, jei valstybė ar savivaldybė yra jų dalininkė. Gali būti investuojami pinigai, taip pat pagal Turto ir verslo vertinimo pagrindų įstatymą įvertintas ilgalaikis ir trumpalaikis materialusis turtas bei nematerialusis turtas.

2. Sprendimą dėl valstybei nuosavybės teise priklausančio turto investavimo priima Vyriausybė. Sprendimą dėl savivaldybei nuosavybės teise priklausančio turto investavimo priima savivaldybės taryba. Prieš priimant tokį sprendimą būtina jį pagrįsti.

3. Valstybės ar savivaldybių turtas negali būti investuojamas įmonei ar vertybiniais popieriais įsigyti iš fizinių ir privačių juridinių asmenų, taip pat privačiam juridiniam asmeniui steigti, išskyrus įstatymų nustatytus atvejus.

4. Valstybė ar savivaldybė gali turtą investuoti įsigydamą didinančios įstatinį kapitalą akcinės bendrovės ar uždarnosios akcinės bendrovės akcijų, kurios suteikia balsavimo teisę visuotiniame akcininkų susirinkime.

20 straipsnis. Valstybės ir savivaldybių turto įkeitimas

1. Valstybės turtas negali būti įkeistas, išskyrus pagal šio straipsnio 2 dalį.

2. Valstybės ar savivaldybės įmonė teise įkeisti ilgalaikį materialųjį turtą naudojami pagal Valstybės ir savivaldybės įmonių įstatymą.

3. Savivaldybei nuosavybės teise priklausantis ilgalaikis materialusis turtas gali būti įkeistas įstatymų nustatytais atvejais savivaldybės tarybos sprendimu tarybos nustatyta tvarka. Nematerialusis, finansinis ir materialusis trumpalaikis savivaldybių turtas negali būti įkeistas.

21 straipsnis. Valstybės ir savivaldybių turto apskaitos, valdymo, naudojimo ir disponavimo juo kontrolė

1. Valstybės turto apskaitą, valdymą, naudojimą ir disponavimą juo kontroliuoja valstybės institucijos, valstybės įmonės, įstaigos ar organizacijos vidaus audito tarnyba (vidaus auditoriai) ir Valstybės kontrolė.

2. Valstybės kontrolė kasmet iki gruodžio 1 dienos pateikia Seimui išvadą dėl šio Įstatymo 15 straipsnio 4 dalyje nurodytos ataskaitos.

3. Savivaldybės turto apskaitą, valdymą, naudojimą ir disponavimą juo kontroliuoja savivaldybės kontrolierius (kontrolieriaus tarnyba) ir Valstybės kontrolė.

4. Savivaldybės kontrolierius (kontrolieriaus tarnyba) pateikia savivaldybės tarybai (tarybos nustatyta tvarka bei terminais) išvadą dėl šio Įstatymo 15 straipsnio 5 dalyje nurodytos ataskaitos.

KETVIRTASIS SKIRSNIS

NEREIKALINGO ARBA NETINKAMO (NEGALIMO) NAUDOTI VALSTYBĖS IR SAVIVALDYBIŲ TURTO PERLEIDIMAS IR NURAŠYMAS

22 straipsnis. Valstybės ir savivaldybių turto pripažinimas nereikalingu arba netinkamu (negalimu) naudoti

1. Nematerialusis turtas, ilgalaikis ir trumpalaikis materialusis turtas pripažįstamas nereikalingu arba netinkamu (negalimu) naudoti, kai:

- 1) jis fiziškai nusidėvi;
- 2) jis funkciškai (technologiskai) nusidėvi;
- 3) jis Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka pripažįstamas avariniu;
- 4) jis sugenda ar sugadinamas;
- 5) jis stichinių nelaimių, avarijų metu sunaikinamas (sugadinamas) ir šis faktas atitinkamai įforminamas;

6) jo negalima naudoti dėl trečiųjų asmenų veikos, jei yra įsiteisėjęs kvotos organo, tardytojo, prokuroro nutarimas, teismo ar teisėjo nutartis nutraukti baudžiamąją bylą arba teismo ar teisėjo nutarimai nutraukti administracinio teisės pažeidimo bylą;

7) jis trukdo statyti naujus statinius arba rekonstruoti esamus statinius ar teritorijas. Ši nuostata taikoma tik nekilnojamosioms daiktams, išskyrus nekilnojamasias kultūros vertybes, nustatyta tvarka suderinus naujos statybos ar rekonstravimo projektą;

8) nelieka kur jį pritaikyti.

2. Nematerialusis turtas, ilgalaikis ir trumpalaikis materialusis turtas gali būti pripažintas nereikalingu arba netinkamu (negalimu) naudoti, kai jį atnaujinti ekonomiškai netikslinga. Laikoma, kad turtą atnaujinti ekonomiškai netikslinga, kai jo remonto (rekonstravimo) išlaidos lygios naujo tokios pat paskirties ir to paties pajėgumo turto įsigijimo kainai ar ją viršija.

3. Nereikalingu arba netinkamu (negalimu) naudoti turtu negali būti pripažįstama žemė, miškai, vidaus vandenys ir finansinis turtas.

4. Sprendimą dėl valstybės ar savivaldybių turto pripažinimo nereikalingu arba netinkamu (negalimu) naudoti priima turto valdytojas, išskyrus šio Įstatymo 9 straipsnio 4 dalyje bei 11 straipsnio 3 dalyje numatytus asmenis. Sprendimas dėl turto, kurį valdo šio Įstatymo 9 straipsnio 4 dalyje bei 11 straipsnio 3 dalyje numatyti asmenys, pripažinimo nereikalingu arba netinkamu (negalimu) naudoti priimamas jį gražinus valstybės ar savivaldybės institucijai ar įstaigai, sudariusiai sutartį.

23 straipsnis. Nereikalingo arba netinkamo (negalimo) naudoti valstybės ir savivaldybių turto panaudojimas ir nurašymas

1. Panaudoti nereikalingą ar netinkamą (negalimą) naudoti valstybės ar savivaldybės nematerialųjį, ilgalaikį ir trumpalaikį materialųjį turtą, išskyrus šio Įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 6 punkte nurodytą atvejį, galima šiais būdais:

1) perduodant patikėjimo teise iš vienos valstybės ar savivaldybių institucijos, valstybės ar savivaldybės įstaigos ar organizacijos kitai tokiai institucijai, įstaigai ar organizacijai, taip pat šio Įstatymo 9 straipsnio 4 dalyje bei 11 straipsnio 3 dalyje nurodytiems asmenims;

2) perduodant pagal panaudos sutartį viešosioms įstaigoms, veikiančioms pagal Viešųjų įstaigų įstatymą, kai bent vienas iš jų steigėjų yra valstybės ar savivaldybių institucija, arba viešosioms švietimo įstaigoms, turinčioms Švietimo ir mokslo ministerijos leidimus (licencijas) mokyti, labdaros ir paramos organizacijoms, fondams, visuomeninėms organizacijoms ir kitiems subjektams, jei tai numatyta įstatymuose;

3) investuojant šio Įstatymo nustatyta tvarka;

4) parduodant viešuose prekių aukcionuose (išskyrus nekilnojamuosius daiktus bei Lietuvos Respublikos diplomatinė atstovybių, konsulinių įstaigų ir atstovybių prie tarptautinių organizacijų valdomą turtą) Vyriausybės nustatyta tvarka;

5) nekilnojamuosius daiktus – parduodant pagal Valstybės ir savivaldybių turto privatizavimo įstatymą;

6) parduodant Lietuvos Respublikos diplomatinė atstovybių, konsulinių įstaigų ir atstovybių prie tarptautinių organizacijų valdomą turtą (išskyrus nekilnojamuosius daiktus) Vyriausybės nustatyta tvarka.

2. Jeigu nereikalingo arba netinkamo (negalimo) naudoti valstybės ar savivaldybių ilgalaikio, trumpalaikio materialiojo turto negalima panaudoti nė vienu iš šio straipsnio 1 dalyje nurodytu būdu, jis turi būti išardomas, o liekamosios medžiagos įtraukiamos į apskaitą. Likusį turtą, taip pat turtą, kurio išardymo išlaidos viršija laukiamą liekamųjų medžiagų vertę, galima likviduoti pašalinus kenksmingumą, jei reikia. Likviduojamas ir nereikalingu arba netinkamu (negalimu) naudoti pripažintas nematerialusis turtas.

3. Su valstybės paslaptis sudarančia informacija susijusio turto, kuris laikantis nustatytos valstybės paslaptis sudarančios informacijos apsaugos reikalavimų privalomai turi būti sunaikintas, kai tampa nereikalingas arba netinkamas (negalimas) naudoti, sąrašą sudaro naikintino turto valdytojas, t. y. paslapčių subjektais esančios valstybės ar savivaldybių institucijos bei jų steigiamos įmonės ir įstaigos, kurių veikla yra susijusi su įslaptintos informacijos naudojimu ar jos apsauga ir kurioms Valstybės ir tarnybos paslapčių įstatymo nustatyta tvarka suteikiama teisė įslaptinti bei išslaptinti informaciją, suderinusios jį su Lietuvos Respublikos paslapčių apsaugos koordinavimo komisija.

4. Valstybės ar savivaldybės institucija, įmonė ar iš valstybės ar savivaldybės biudžeto išlaikoma įstaiga ar organizacija, panaudojusi turtą šio straipsnio 1 dalyje, išskyrus 1 dalies 1 ir 2 punktus, nurodytais būdais arba jį išardžiusi, likvidavusi, turi jį nurašyti.

5. Šio Įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 6 punkte nurodytu atveju pripažintas netinkamu (negalimu) naudoti nematerialusis, ilgalaikis ir trumpalaikis materialusis turtas nurašomas.

6. Valstybės ir savivaldybių turtas, pripažinus jį nereikalingu arba netinkamu (negalimu) naudoti, nurašomas, išardomas ir likviduojamas Vyriausybės nustatyta tvarka.

7. Pardavus nereikalingą arba netinkamą (negalimą) naudoti valstybės ir savivaldybių turtą, atskaičius jo saugojimo ir pardavimo išlaidas, gautos lėšos skiriamos:

1) investicijoms į valstybės ar savivaldybės įmonę, valdžiusią šį turtą;

2) kai turtą valdo valstybės ar savivaldybių institucijos, įstaigos ir organizacijos – 50 procentų atitinkamai į valstybės ar savivaldybės biudžetą ir 50 procentų institucijoms, įstaigoms ir organizacijoms.

24 straipsnis. Nereikalingo arba netinkamo (negalimo) naudoti valstybės ir savivaldybių turto perdavimas patikėjimo teise 23 straipsnio 1 dalies 1 punkte nurodytiems asmenims

1. Turto valdytojas Vyriausybės nustatyta tvarka perduoda patikėjimo teise nereikalingą arba netinkamą (negalimą) naudoti valstybės turtą 23 straipsnio 1 dalies 1 punkte nurodytiems asmenims.

2. Nereikalingas arba netinkamas (negalimas) naudoti savivaldybių turtas iš vienos savivaldybės institucijos, įstaigos, organizacijos kitai, taip pat valstybės institucijai, įstaigai, organizacijai bei šio Įstatymo 11 straipsnio 3 dalyje nurodytiems asmenims perduodamas savivaldybės tarybos nustatyta tvarka.

3. Kai turtas perduodamas patikėjimo teise kitam naudotojui, turto perėmėjas jį įtraukia į apskaitą, o turto perdavėjas nurašo.

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Konstitucijos 71 straipsnio antrąja dalimi, skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

LIETUVOS RESPUBLIKOS
SEIMO PIRMININKAS

VYTAUTAS LANDSBERGIS

Pakeitimai:

1.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [VIII-1219](#), 99.06.08, Žin., 1999, Nr.55-1772 (99.06.23)

LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBĖS IR SAVIVALDYBIŲ TURTO VALDYMO, NAUDOJIMO IR DISPONAVIMO JUO ĮSTATYMO 13 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMAS

2.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [VIII-1686](#), 00.05.18, Žin., 2000, Nr.47-1340 (00.06.09)

LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBĖS IR SAVIVALDYBIŲ TURTO VALDYMO, NAUDOJIMO IR DISPONAVIMO JUO ĮSTATYMO PAKEITIMO IR PAPILDYMO ĮSTATYMAS

Šis įstatymas įsigalioja nuo 2000 m. liepos 1 d.

3.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [IX-351](#), 2001-06-05, Žin., 2001, Nr. 52-1810 (2001-06-20)

VALSTYBĖS IR SAVIVALDYBIŲ TURTO VALDYMO, NAUDOJIMO IR DISPONAVIMO JUO ĮSTATYMO 15 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMAS

4.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [IX-383](#), 2001-06-19, Žin., 2001, Nr. 56-1981 (2001-06-30)

VALSTYBĖS IR SAVIVALDYBIŲ TURTO VALDYMO, NAUDOJIMO IR DISPONAVIMO JUO ĮSTATYMO 25 STRAIPSNIO PAKEITIMO IR PAPILDYMO ĮSTATYMAS

5.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [IX-567](#), 2001-10-23, Žin., 2001, Nr. 93-3258 (2001-11-07)

VALSTYBĖS IR SAVIVALDYBIŲ TURTO VALDYMO, NAUDOJIMO IR DISPONAVIMO JUO ĮSTATYMO 6 STRAIPSNIO PAKEITIMO IR PAPILDYMO ĮSTATYMAS

6.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [IX-657](#), 2001-12-17, Žin., 2001, Nr. 112-4076 (2001-12-30)

VALSTYBĖS IR SAVIVALDYBIŲ TURTO VALDYMO, NAUDOJIMO IR DISPONAVIMO JUO ĮSTATYMO 17 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMAS

Įstatymas įsigalioja nuo 2002 m. balandžio 1 d.

7.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [IX-900](#), 2002-05-23, Žin., 2002, Nr. 60-2412 (2002-06-19)

VALSTYBĖS IR SAVIVALDYBIŲ TURTO VALDYMO, NAUDOJIMO IR DISPONAVIMO JUO ĮSTATYMO PAKEITIMO ĮSTATYMAS

Nauja įstatymo redakcija

Šio įstatymo 1 straipsnyje išdėstyto Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo 13 straipsnio 3 dalies ir 14 straipsnio 5 dalies nuostatos dėl neatlyginimo už perduoto turto pagerinimą netaikomos sutartims, kurios buvo sudarytos iki šio įstatymo įsigaliojimo.

*** Pabaiga ***

Redagavo: Aušrinė Trapinskienė (2002-06-19)

autrap@lrs.lt